

NOVA GORICA: Na mali oder **SNG Nova**

Gorica aprila prihaja močna zgodba o družini

Kaj se dogaja za štirimi stenami?

Na mali oder SNG Nova Gorica aprila prihaja močna zgodba o družini. Oče Billy, mama Mary ter odrasli sestri Susan in Janet so tri desetletja živeli zaprti v družinskem krogu nasilnih razmerij. Pred gledalci se sestavi zgodba hudih fizičnih in psihičnih zlorab, ki so se dolga leta odvijale v tišini. Za lažji spopad z zahtevno tematiko so ustvarjalni ekipi na pomoč priskočile tri strokovnjakinje, ki se ukvarjajo z nasiljem v družini.

Shelagh Stephenson, angleška igralka in dramatičarka, je za Pet vrst tišine prejela več pomembnih nagrad. Prvo slovensko uprizoritev družinske drame bo režirala **Maša Pelko**, izstopajoča predstavnica najmlajše generacije slovenskih režiserjev, v glavnih vlogah pa bodo **Ivana Percan Kodarin**, **Anuša Kodolja** in **Marjuta Slamič**. Za lažji spopad z zahtevno tematiko so ustvarjalni ekipi na pomoč priskočile tri strokovnjakinje, ki se z nasiljem v družini in pomočjo žrtvam ukvarjajo vsakodnevno.

Tanja Pipan, koordinatorica za obravnavo nasilja v družini v Centru za socialno delo severna Primorska, razloži, s kakšnimi težavami se srečujejo družine in kaj so razlogi zanje: "Vsaka družina ima svoje življenje, svoje padce in dvige. To so lahko popolnoma običajne krize - menjava službe, šole, izguba zaposlitve, denarne težave, bolezen, ločitev. Na centrih

za socialno delo se navadno srečujemo z družinami, kjer se zamajajo družinski temelji, kar lahko privede do resnih konfliktov znotraj družine." Družinsko nasilje ponavadi ni enkratni dogodek, navadno se začne z občasnim zbadanjem in se lahko stopnjuje v zmerjanje, prelaganje krivde, grožnje, poudarja. Kot pravi, povzročitelj nasilna ravnanja uporablja vedno pogostejše. "Nasilje je zloraba moči povzročitelja nasilja z namenom podrediti si in nadzorovati žrtev nasilja. Žrtev postane žrtev postopoma in v odnosu vedno doživlja več oblik nasilja (psihično, spolno, ekonomsko, fizično). Stereotipno pričanje je, da se nasilje dogaja le v revnih ali priseljenih družinah. To sploh ne drži. Nasilje v družini se namreč pojavlja ne glede na družbenoekonomski položaj, spol, starost, etnično pripadnost ..." razlaga Tanja Pipan. Pet vrst tišine je predstava, ki bo odpirala te tematike. Meni, da gre za subtilni in hkrati brutalni prikaz tistega, kar je velikokrat skrito za štirimi stenami. "Moram priznati, da sem z muko prebrala besedilo, saj sem v dialogih, opisih občutij, scene in vseh drugih podrobnosti slišala, videla in podoživljala ženske žrtve, ki prihajajo na pogovore k meni. Mary, Susan in Janet te povlečejo v ta svet groze, ki so ga živele," pravi Tanja Pipan.

SOS telefon za ženske in otroke - žrtve nasilja

Maja Plaz, predsednica Društva SOS telefon za ženske in otroke - žrtve na-

silja, poziva žrtve, da se opogumijo in poiščejo pomoč. "SOS telefon, ki deluje v okviru našega Društva SOS telefon, je dosegljiv 24 ur na dan. Če doživljate nasilje v družini ali v intimnopartner-skem razmerju, nas lahko pokličete na številko 080 11 55 in oglasila se bo strokovno usposobljena svetovalka, ki bo prisluhnila vaši stiski ter skupaj z vami iskala rešitve in poti iz nasilja." Žrtvam lahko pomagajo z informacijami o varnih namestitvah, v okviru njihovega društva delujejo tudi dve varni hiši, nudijo informacije glede prijave nasilja in kako se zaščititi pred nadaljnjim nasiljem. Pomagajo tudi pri prijavi na policijo, po potrebi žrtve spremljajo na institucije, lahko z njimi se lahko dogovorijo za individualno svetovanje. Občasno svetujejo tudi v bosanskem, angleškem, hrvaškem, srbskem jeziku, ob določenih terminih imajo na razpolago tudi pravno svetovanje in svetovanje kriminalistke. "Zaradi spreminjanja, oteženih razmer se stiske poglabljajo, vse več je klicev otrok in mladostnikov, žensk, žrtve, ki si zaradi ekonomske situacije ne upajo umakniti iz nasilnih odnosov, veliko je primerov spolnih zlorab otrok in posilstev predvsem mlajših žensk. Tujke z neurejenim statusom v naši državi so še posebej ranljiva skupina, tudi tem pomagamo. V zadnjih dveh letih razvijamo specializiran program za pomoč priseljencem," razloži Maja Plaz. Ugotavlja, da se je stanje na tem področju v zadnjih treh letih, od začetka epidemije covid-19, precej poslabšalo.

Ranljive skupine so postale še ranljivejše

"Ekonomska kriza je v veliki meri pripomogla k temu, da so ranljive skupine postale še ranljivejše, število uporabnic in uporabnikov se je povečalo vsaj za 20 odstotkov. Obdobje koronakrize je ponovno pokazalo, kako smo se nevladne organizacije sposobne hitro prilagoditi spremenjenim razmeram. Organizacije, ki delujemo na področju nasilja, smo se zavedale, kako pomembno je žrtvam omogočiti umik kljub omejevalnim ukrepom zaradi covid-19, zavedale smo se tudi, da bodo žrtve v še večji nevarnosti znotraj svojih družin, odrezane od socialne mreže. Veliko smo delali na oza-

veščanju in poskušali priti z informacijami o oblikah pomoči v vsa gospodinjstva," poudarja.

Jasna Podreka, sociologinja, profesorica na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, pravi, da so lahko tudi ženske povzročiteljice nasilja in moški žrtve nasilja. "Ko posebej govorimo o nasilju nad ženskami, želimo družbo dodatno senzibilizirati in opozoriti, da empirični podatki in raziskave jasno kažejo, da obstaja pomembna razlika glede dinamike in izvajanja nasilja ter stopnje ogroženosti, če je povzročitelj moški ali povzročiteljica ženska. Prav tako pa obstaja pomembna statistična razlika glede vprašanja, kdo pogostejše doživlja nasilje v zasebni sferi in domačem okolju," razlaga. Zagotovo je treba nasilje nad moškimi jemati resno in treba je sprejeti vse ustrezne mehanizme in ukrepe, da nasilje prekinemo in z vpletenimi aktivno delamo, pravi. "Z vidika preventive pa je treba postopati na različne načine. V primerih, ko so žrtve ženskega spola in povzročitelji moškega, je namreč velikokrat stopnja ogroženosti lahko tako visoka, da je treba sprejeti ukrepe, ki neposredno varujejo življenje, zoper povzročitelja pa postopati tako, da se mu prepreči najhuje," poudarja Jasna Podreka.

Vpliv medijev na dojemanje realnosti

Kakšen vpliv na naša razmerja pa imajo družbena omrežja, filmi, romani, televizija? Raziskave o vplivu medijev na dojemanje družbene realnosti kažejo, da imajo mediji zelo pomemben vpliv na to, kako bomo dojemali ljudi okoli sebe. "Naše predstave o ljubezni so velikokrat prežete z romantičnimi predstavami, ki nam jih ponuja dodobra razširjena hollywoodska filmska produkcija in številni, zlasti klasični romani ter družbena omrežja. Klasične predstave o romantični ljubezni nam pošiljajo sporočila, da šele s tem, ko bomo vstopili v razmerje, bomo postali celota, in ko enkrat vstopimo v takšno razmerje, je to razmerje večno, ohraniti ga moramo za vsako ceno. Znotraj tega pa je treba marsikaj potrpeti in požreti. Da so tista prava romantična razmerja problematična, turbulentna, trpeča, celo nasilna. Včasih se zdi, da so to že preživete oblike odnosov, da je danes vendarle drugače, da so ženske emancipirane, da so se moški spremenili in da smo takšne predstave o ljubezni že opustili," razmišlja sociologinja. Kakšna pa je bila njena izkušnja s srečanjem z igralkami predstave in zakaj naj bi ta predstava odprla številne iztočnice za razpravo? "Izkušnja je bila izjemno močna in na nek način tudi terapevtska. Zdi se mi, da smo z ustvarjalkami predstave prediskutirale veliko pomembnih vprašanj in da kažejo izjemno senzibilnost in odgovornost za vsebino, ki jo tematizira besedilo. Zato si obetam, da bo predstava imela izjemno pomemben učinek ozaveščanja javnosti," poudarja Jasna Podreka.

ANIKA VELIŠČEK

Tanja Pipan

Foto: SNG NG/Urban Košir

Maja Plaz

Foto: SNG NG

Jasna Podreka

Foto: SNG NG